

En Thybo.

Den stærke Mand i Kaastrup.

Ved P. L. HALD

EN DAG for mange Aar siden kom et Par Mænd gaende fra Dover til Kaastrup, det var stærke Mænd, som havde faaet Lyst til at prøve Kræfter med en Kaastrupmand, som skulde være saa ualmindelig stærk. Straks uden for Byen gik en Mand paa Marken og pløjede, og ham henvendte de sig til for at faa at vide, hvor den stærke Mand boede. Han var straks villig til at give dem den Ønskede Oplysning; han spændte ganske stilfærdig Hestene fra Ploven, tog Hamlerne i den ene Haand og med den anden løftede han Ploven og pegede hen mod en Gaard og sagde: "Der bor han". Efter denne Kraftprøve havde de fremmede ikke yderligere Lyst til nærmere Bekendtskab, og de forsvandt med det samme. En anden Overlevering vil vide, at de to Mænd var fra Mors, og i Novellen "Kresten i Kragheden" fortæller Johan Skjoldborg, at Per Sand i Vullerup i Han Herred var gaaet til Thyland og kom til Kaastrup, hvor han traf "Stærke Niels", der viste den samme Kraftprøve med Ploven.

Den stærke Mand var altsaa kendt over hele Egnen, og i det følgende er samlet de Historier, som man endnu kan høre fortalt om ham; meget er naturligvis overdrevet; men alligevel maa han have gjort sig bemærket ved gode Legemskræfter.

Hvem var saa den stærke Mand i Kaastrup?

Han hed Niels Kristian Iversen og døde i Kaastrup d. 16. Marts 1858 i en Alder af 86 Aar, og efter hvad man kan dømme, var han en meget anset og ret velhavende Mand. Han var saaledes i mange Aar Skolepatron for Kaastrup Skole, der iøvrigt var bygget paa en Parcel, han havde frasolgt sin Gaard. Ved Sogneforstanderskabsmøde i Hillerslev cl. 17. Juni 1859 fremlagde Kr. Oddershede en Opsigelse af en Kapital paa 45 Rd., som skyldtes til Niels Iversens Bo af et Almissemlem, et Beløb, som Forstanderskabet havde lovet at betale, og som derefter blev udbetalt af Fattiggassen med paaløbne Renter.

Hvordan var denne Niels Iversen nu blevet saa stærk? Ja, derom fortæller Overleveringen følgende:

Som fattig Dreng maatte han i en Alder af 12 Aar ud at tjene som Faarehyrde. Hans Husbond var en meget haard og streng Mand, og da Drengen en Dag havde det Uheld, at Faarene løb fra ham, kom han ved Aftenstid hjem uden disse. Husbonden gav ham en Dragt Prygl og jog ham ud at lede efter Flokken, uden at han fik noget at spise. Niels Christian gik op paa en Høj, en Overlevering fortæller, at det var "Langdaas" Nordvest for Thisted, for at spejde efter Faarene, men han kunde ingen se, og i sin Fortvivlelse satte han sig ned paa Højen og græd. Da kom der pludselig en gammel Kone ud af Højen og spurgte, hvorfor han græd. Han fortalte hende Grunden og om hans Skræk for at komme hjem, da der saa igen vilde vanke Prygl. Da forsvandt Konen, men kom lidt efter tilbage med et Fad Grød og gav ham to Skefulde af den og sagde: Naar du nu har spist det, bliver du stærkere end din Husbond, men lov mig, at du aldrig vil lægge Haand paa noget Menneske.

Da han havde spist, viste hun ham, at Faarene gik henne i en Lavning lige i Nærheden. Drengen takkede glad for hendes Hjælp og gik hjem med de fundne Faar.

Næste Dag vilde Manden igen give ham en Omgang, men nu tog Drengen til Genmæle og sagde, at han ingen Tærsk vilde have mere, og med det samme tog han den store Bindesten, der stod i Gaarden, rykkede den op og smed den over Laden; efter denne Kraftprøve kunde Niels Kristian gaa i Fred.

Som voksen Mand havde han sit første Hjem i et Hus i Nærheden af Kirken op imod og øst for Vejen, der gaar ned ad "Lægyw" Bakke. Der skal der iøvrigt for mange Aar siden være brændt meget Brændevin og holdt Smugkro. Jorden deromkring er meget frugtbar, og de gamle mener, at det kommer af det meget "Spøl", der har været benyttet. Huset brændte sidst i Firserne.

P. Mikkelsen Tovsgaard har fortalt, at da hans Fader, Søren Tovsgaard, boede i den gamle Gaard i Lille Hillerslev, der senere er udflyttet, var der en Dag faldet en stor Sten ned i hans Kjell, en gammel Brønd af Kampesten med Bolværk af Træ. Han fik en Del Mandskab samlet for at faa Stenen op; de fik den ogsaa op til Kanten, men kunde ikke faa den løftet helt op. Men saa var der en af Mændene, der havde set, at Niels Iversen var gaaet til Hillerslev, og det lykkedes at faa fat i ham, da han var paa Hjemvejen. Han var ogsaa villig til at hjælpe, men inden han tog fat, spurgte han Søren Tovsgaard, om han "trowe te æ Bolværk ku hol". Jo, det mente han da. Niels Iversen tog saa ganske rolig den store Sten og løftede den over Bolværket, men traadte nok en helt ny Træsko i Stykker.

P. Kjær har fortalt, at der laa en Skude ved Vigsø for at tage en Ladning ind til Norge. Det var mest Ærter, som Folk fra Omegnen kom kørende med, men ogsaa en Del Korn, og blandt Leverandørerne var ogsaa Niels Iversen. Saa syntes Skipperen, at Indladningen ikke gik hurtigt nok, Leverandørerne skulde nemlig selv bære Kornet om Bord, og han begyndte at skælde ud. Niels Iversen tog saa en Sæk Ærter under hver Arm og en Sæk i hver Haand (ca. 400 kg), men var Skipperen ikke gal i Forvejen, saa blev han det nu, og han brølede: De æ Aet (Ærter) æ kybe, de æ et Tow (Uld). Skipperen blev og senere oplyst om sin Fejltagelse.

En Dag var Niels Iversen ifærd med at køre Ler op af Lergraven ved Kaastrup. Han havde et Forspand bestaaende af et Føløg og en Plag, men de kunde ikke trække Læsset op. Da spændte han Plagen fra og tog fat i dens Hammel, og sammen med Øget trak han Læsset op; men saa klappede han den og sagde: "Ja, bette Røe, æ wa dæ kanski naak li lovlø hoer".

Hans Nænsomhed overfor Dyr viste sig ogsaa ved en anden Lejlighed. Han havde engang som ung Mand læsset et forsvarligt Læs Gødning, og det kneb for Hestene at trække Læsset op af Møddingsstedet, og det var især Plagen, der ømmede sig. Han spændte den da fra og flyttede Hamlen, saa at den anden Hest fik den længste

Ende; han trak saa haardt til, at den lange Ende skurede mod Vognhjulet. Da Læsset var trukket op, klappede han Hesten og bad den undskylde, at det *var* maaske lige strængt nok for den.

En Gang tumlede Smeden med en Hest, der ikke vilde finde sig i at blive skoet paa Baghovene. Tilfældig kom Niels Iversen forbi, og da han saa, at det kneb for Smeden, tilbød han sin Hjælp. Han bøjede sig ned mellem Hestens Bagben, greb dem begge paa en Gang og trak den baglæns ind i Smedien og lagde dens Bagben paa Ambolten, og saa kunde Smeden tage fat.

Han havde Slægtninge i Ø. Toftum i Heltborg Sogn. Engang han var der paa Besøg, hændte det, at Karlen kørte fast i Porten med et Læs Lyng, saa Hestene ikke kunde trække det igennem. Niels Iversen bad da om, at Hestene maatte blive spændt fra, saa skulde han nok trække det igennem. Toftummanden bød Karlene skubbe bagpaa, men i Stedet holdt de igen med alle deres Kræfter, alligevel trak Niels Iversen Læsset igennem Porten.

Niels Iversen var vist sidst i Tres'erne, da han en Dag vilde fange en gal Tyr, men den væltede ham og traadte

paa ham, han holdt den dog fast ved Hornene, indtil der kom Folk til og fik ham befriet. Det fortælles, at han flere Gange før havde taget gale Tyre ved Hornene og holdt dem fast, indtil de blev bundne. Men det var ved denne Lejlighed, han fik et Knæk, saa han ikke længere kunde arbejde, hvorfor han omkring 1840 solgte sin Gaard, men betingede sig sit Ophold paa Gaarden, saa længe han levede. Men det fortælles, at han fortrød Handelen og mente, at han havde solgt den alt for billigt; han blev sær i Hovedet, hvorfor Ejeren fæstede en Karl; der blandt andet ogsaa skulde passe paa, at Niels Iversen ikke løb bort. Det hændte dog engang, medens Gaardens Folk var paa Høstarbejde, at han blev borte, men man fandt ham senere henne i Skovsted.

Hans Hjem var nuværende Jesper Oddershedes Gaard, Matr. Nr. 11 i Kaastrup.

Samtlige Fortællinger om den stærke Mander blevne mig fortalt af Anders Overgaard i Hillerslev, Anders Pedersen i Heltborg og Hans Jensen i Thisted. I Ewald Tang Christensens Bog: Gamle Folks Fortællinger om det jydsk Almueliv S. 398 findes enkelte af Sagnene.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1950, side 110-115)